

Dilemmafiche Ramp op afstand: verantwoordelijkheid nemen?

De dilemmafiches Integrale Veiligheid Hoger Onderwijs beschrijven reële risico's waarover integrale bestuurlijke besluitvorming wenselijk is.

Ramp op afstand: ski-ongeval in de Franse Alpen

Op 8 maart 2017 bleek dat drie leden van een Nijmeegse studentenvereniging, een student en een alumnus van de Radboud Universiteit (RU) en een student van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN), waren omgekomen tijdens een ski-ongeval in de Franse Alpen. De media hadden aandacht voor dit incident en probeerden vragen te stellen aan studenten van de studentenvereniging. De RU en de HAN voelden zich verantwoordelijk voor het ondersteunen van de studentenvereniging in de communicatie rondom het incident, hoewel er strikt genomen geen formele rol is weggelegd voor de RU of de HAN.

Afwegingen van de RU en de HAN

De RU besloot om de studentenvereniging te ondersteunen in de communicatie door onder andere een persconferentie te organiseren. De opvang van ouders en de aankomst van de bus met reisgenoten van de slachtoffers werden ook door de RU gefaciliteerd.

De eerste tweet van de RU over het ski-ongeval was op 8 maart 2017 om 12.36 uur, een dag na het noodlottige ongeval. In deze tweet wordt onmiddellijk duidelijk dat de RU geen directe berichtgeving over het ongeval heeft ontvangen, maar kennis heeft genomen van het nieuws via de media:

“We zijn geschrokken van de berichtgeving in de media over het lawineongeluk waarbij Nijmeegse studenten betrokken zouden zijn. 1/2”.

Op de dag na het fatale ski-ongeval organiseerde de RU een persconferentie. Hierbij waren aanwezig de rector magnificus van de RU, de voorzitter van het CvB van de HAN, de woordvoerder van de RU en een bestuurslid van de studentenvereniging waar de slachtoffers lid van waren. De rector magnificus en de voorzitter van het CvB van de HAN namen hun rol als boegbeeld duidelijk op zich, door hun medeleven uit te spreken met de nabestaanden van de slachtoffers. Door de aanwezigheid van het bestuurslid van de studentenvereniging was de studentengemeenschap vertegenwoordigd. De pers kreeg op deze manier de gelegenheid om vragen te stellen zonder studenten of familieleden lastig te vallen.

Het bericht over de terugkomst van de reisgenoten van de slachtoffers werd getwitterd nadat de reisgenoten al waren teruggekeerd. Er was vanuit de RU en de studentenvereniging bewust gekozen voor berichtgeving naar de reisgenoten zelf, die vervolgens hun familie en vrienden konden inlichten. De media is hiervan niet op de hoogte gebracht zodat de reisgenoten in alle rust konden terugkeren.

Vanwege de aard van dit incident was het verschaffen van informatie naar de buitenwereld van belang, maar was ook grotere terughoudendheid geboden vanwege bijvoorbeeld privacy van de slachtoffers.

De persconferentie heeft bij het ski-incident ervoor gezorgd dat er op een gepast moment duiding is gegeven door boegbeelden van de betrokken instanties. Dit had ook het beoogde effect dat studenten en nabestaanden niet door de pers bevraagd werden.

Omgaan met verantwoordelijkheid

Rondom universiteiten en hogescholen worden veel activiteiten georganiseerd voor en door studenten. Lang niet alle activiteiten zijn direct verbonden met de onderwijsinstelling, maar op

een indirecte manier kan een onderwijsinstelling er wel betrokken bij zijn (bijvoorbeeld vanwege financiële bijdragen). Bij een incident dat plaatsvindt buiten de onderwijsinstelling, waarbij de onderwijsinstelling dus geen officiële taken of verplichtingen heeft, kan een onderwijsinstelling er toch voor kiezen om verantwoordelijkheid naar zich toe te trekken. Dit is een afweging die op bestuurlijk niveau gemaakt dient te worden.

In sommige situaties is het verstandig om als bestuur van een onderwijsinstelling betrokkenheid te tonen en het incident op die manier in zekere zin naar je toe te trekken. In andere situaties neemt een onderwijsinstelling wellicht onnodig veel 'hooi op zijn vork' door zich te mengen in het incident.

De bestuurlijke afweging die in dit kennisfiche centraal staat, is het wel of niet 'naar je toe trekken' van verantwoordelijkheid tijdens of na een incident. De volgende casus geeft een voorbeeld weer van een dergelijke situatie, en de afweging die de betrokken hoger onderwijsinstellingen toen gemaakt hebben.

Bestuurlijk dilemma

Het bestuurlijke dilemma bij dit incident was om wel of niet de studentenvereniging te faciliteren bij de communicatie naar de pers en de ontvangst van nabestaanden.

Discussiepunten

- Wat zijn de grenzen van verantwoordelijkheid van de hoger onderwijsinstellingen?
- Wanneer trek je als hoger onderwijsinstelling een incident naar je toe, en wanneer meng je je niet in de afwikkeling ervan?
- Hoe ver ga je als hoger onderwijsinstelling in het faciliteren bij een incident dat niet direct in je instelling heeft plaatsgevonden?